

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας

ΠΟΡΙΣΜΑ

(Ν. 3094/2003 "Συνήγορος του Πολίτη και άλλες διατάξεις", Άρθρο 3 § 5)

Άρνηση του ΤΕΑΥΕΚ να επιστρέψει εισφορές ως αχρεωστήτως καταβληθείσες

Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη: Δ.Ν. Πατρίνα Παπαρρηγοπούλου
Ειδικός Επιστήμονας: Ζήνα Ασημακοπούλου

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2008

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Συνήγορος του Πολίτη (ΣΤΠ) στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρθρο 103 § 9 του Συντάγματος και τον ν.3094/2003 εξέτασε την υπ' αριθ. πρωτ. 13510/26-8-2005 αναφορά που υπέβαλε ο κύριος σχετικά με την άρνηση του Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης Υπαλλήλων Εμπορικών Καταστημάτων (ΤΕΑΥΕΚ) να του επιστρέψει *ως αχρεωστήτως καταβεβλημένες* εισφορές που είχε καταβάλει, εκ παραδρομής στο ΤΕΑΥΕΚ αντί του Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης Χημικών (ΤΕΑΧ).

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Από τα στοιχεία της αναφοράς προκύπτουν τα παρακάτω:

- Ο κύριος εργάστηκε ως χημικός στην εταιρία ΑΕΒΕ. από τον Φεβρουάριο του 1993 έως τον Φεβρουάριο του 1994, διάστημα κατά το οποίο ήταν ασφαλισμένος στο ΤΕΑΥΕΚ αντί του ΤΕΑΧ.
- Το 1997 η εταιρία, αφού ενημερώθηκε σχετικά από το ΤΕΑΧ,¹ κατέθεσε στο ΤΕΑΥΕΚ αίτηση (αριθμ. πρωτ. 378/12.3.97), προκειμένου να της επιστραφούν οι καταβεβλημένες, για τον κύριο, εισφορές και να αποδοθούν στη συνέχεια στο ΤΕΑΧ.
- Το ΔΣ του ΤΕΑΥΕΚ, με την υπ' αριθμ. πρωτ. 3735/19-5-1997 απόφαση, ενέκρινε την επιστροφή των εργοδοτικών εισφορών στην εταιρία ΑΕΒΕ. Όπως αναφέρεται στην απόφαση, το ΔΣ ενέκρινε «1. Την μερική ακύρωση της υπ' αριθμ. 31747-51/2-6-94 ΠΒΟΕ και 56982/2-6-94 ΠΕΠΤ, κατά το μέρος που αφορά στις ασφαλιστικές εισφορές του 2. Την επιστροφή, σύμφωνα με το άρθρο 36 παρ. 6 του Καταστατικού Λειτουργίας του Ταμείου, των 139.034 δρχ. (91.324 δρχ. εργοδοτικές εισφορές και 47.700 πρόσθετα τέλη), ως αχρεωστήτως καταβληθείσες, στην εταιρία ΑΕΒΕ». Επιπλέον, το ΔΣ του ΤΕΑΥΕΚ ενέκρινε «Την επιστροφή των 91.324 δρχ. (ασφαλιστικές εισφορές) στον, όταν αυτός υποβάλει σχετικήν αίτηση».

¹ Το ΤΕΑΧ με την απόφαση υπ' αριθμ. 316/23-6-1994 είχε επιβάλει στην εταιρίαΑΕΒΕ την εξόφληση των οφειλομένων εισφορών για τον κύριο Στη συνέχεια και ύστερα από αίτημα της εταιρείας, το ΤΕΑΧ απάλλαξε την εταιρεία από προσαυξήσεις διότι «δεν υπήρχε δόλος εκ μέρους των υπευθύνων για παρακράτηση και μη απόδοση των εισφορών (απεδιδόντο στο ΤΕΑΥΕΚ)».

- Ο κύριος ενημερώθηκε σχετικά με την εκκρεμότητα για την επιστροφή των εισφορών του, για πρώτη φορά το 2004 και μάλιστα όχι από το ΤΕΑΥΕΚ αλλά από το ΤΕΑΧ (έγγραφο υπ' αριθμ. 6047/15-12-04).²
- Στη συνέχεια, ο κύριος, με την υπ' αριθμ. 5901/19-2-2004 επιστολή του, ζήτησε από το ΤΕΑΥΕΚ την επιστροφή των ασφαλιστικών του εισφορών.
- Το ΤΕΑΥΕΚ με το υπ' αριθμ. 5901/31-12-2004 απάντησε ότι, σύμφωνα με το άρθρο 36 παρ.6 του Καταστατικού Λειτουργίας του Ταμείου, «*αξιώσεις κατά του Ταμείου για την επιστροφή αχρεωστήτως καταβληθεισών εισφορών παραγράφονται μετά πενταετία αρχομένη από το τέλος του ημερολογιακού έτους εντός του οποίου κατεβλήθησαν*» και κατά συνέπεια δεν ήταν πλέον δυνατή η επιστροφή των εισφορών που είχε καταβάλει ως εργαζόμενος.

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ - ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟ ΤΕΑΥΕΚ ΚΑΙ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

- Ο ΣΤΠ παρέλαβε την αναφορά του κυρίου στις 26 Αυγούστου 2005.
- Στις 4 Νοεμβρίου 2005 διεξήχθη συνάντηση στελεχών της Αρχής με τη Διευθύντρια του Ταμείου, κυρία Ζαφειροπούλου. Κατά τη συνάντηση αυτή, η Διευθύντρια του Ταμείου διατύπωσε το επιχείρημα της πενταετούς παραγραφής βάσει του καταστατικού του, μη αποδεχόμενη την υποχρέωση του Ταμείου να ενημερώσει τον ασφαλισμένο για την υπ' αριθ. πρωτ. 3735/19-5-1997 απόφαση του ΔΣ του Ταμείου που τον αφορούσε άμεσα. Από έλεγχο που έγινε στο σχετικό φάκελο του Ταμείου δεν βρέθηκε κάποιο στοιχείο που να αποδεικνύει ότι το ΤΕΑΥΕΚ προσπάθησε να ενημερώσει τον κύριο, προτού να εκπνεύσει η πενταετής προθεσμία.
- Ο ΣΤΠ απέστειλε στο ΤΕΑΥΕΚ το υπ' αριθμ. 13510/10-10-2007 έγγραφο, στο οποίο διατύπωσε τις απόψεις του (βλ. παρακάτω) και κάλεσε «*το ΤΕΑΥΕΚ να επανεξετάσει τις θέσεις του και να επιστρέψει στον κύριο το ποσό των ασφαλιστικών εισφορών που αντιστοιχούν στις εισφορές του εργαζόμενου και είχαν καταβληθεί από τον εργοδότη του για την περίοδο Φεβρουαρίου 1993 – Φεβρουαρίου 1994 ως εργαζόμενος στην εταιρία ΑΕΒΕ*».
- Το ΤΕΑΥΕΚ σε συνεδρίαση του ΔΣ στις 6/12/2006 αποφάσισε τη μη επιστροφή των εισφορών, κρίνοντας ότι έχει ενεργήσει νομότυπα.

² Προηγούμενο ενημερωτικό έγγραφο που του είχε αποστείλει το ΤΕΑΧ δεν παρελήφθη ποτέ από τον κύριο γιατί είχε αλλάξει διεύθυνση κατοικίας Συγκεκριμένα το έγγραφο του ΤΕΑΧ είχε αποσταλεί στην οδό15 , 54364 Θεσ/νίκη, ενώ τότε ο κύριος διέμενε, βάσει στοιχείων από τη φορολογική του δήλωση, στην οδό

- Ο Συνήγορος του Πολίτη έκρινε σκόπιμο να ενημερώσει τη Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΓΓΚΑ) (αριθμ. πρωτ. εγγράφου 13510/25-5-2007) σχετικά με την υπόθεση και να ζητήσει τη συνδρομή της ως εποπτεύοντος φορέα.
- Η ΓΓΚΑ με έγγραφό της (αριθμ. πρωτ. Φ20113/ 17233/971/6-7-2007) διαβίβασε στο ΤΕΑΥΕΚ το έγγραφο του ΣτΠ και ζήτησε από το Ταμείο *«όπως επανεξετάσετε την υπόθεση σύμφωνα με τις ανωτέρω παρατηρήσεις, δεδομένου ότι το Ταμείο σας όφειλε μετά την επιστροφή των εργοδοτικών εισφορών στην εταιρεία, να ενημερώσει τον ασφαλισμένο για την διαδικασία επιστροφής των ατομικών του εισφορών, ώστε να τις απέδιδε, εν συνεχεία, στο ΤΕΑΧ»*. Η επιστολή της ΓΓΚΑ καταλήγει, επισημαίνοντας ότι το Ταμείο μετά την επανεξέταση της υπόθεσης οφείλει να ενημερώσει σχετικά τον ΣτΠ και τη ΓΓΚΑ.
- Στις 19-7-2007, το ΤΕΑΥΕΚ αποστέλλει το υπ' αριθμ. 28072 απαντητικό έγγραφο στη ΓΓΚΑ, όχι όμως και στον Συνήγορο του Πολίτη, στο οποίο υποστηρίζει ότι το παραπάνω έγγραφο της ΓΓΚΑ δεν προσθέτει κανένα νέο στοιχείο στην υπόθεση και άρα δεν υφίσταται λόγος να επανεξεταστεί η υπόθεση.
- Η ΓΓΚΑ επανέρχεται με έγγραφο της Γενικής Διευθύντριας, κυρίας Αικατερίνης Γραμμάτικα (αριθμ.πρωτ. Φ.20113/21758/1259/4-10-2007), προς το ΤΕΑΥΕΚ και το καλεί, παραθέτοντας εξαντλητική νομολογία του ΣτΕ για την υποχρέωση ενημέρωσης του ασφαλισμένου, *«στα πλαίσια των ανωτέρω αρχών για την άμεση επανεξέταση από το ΔΣ σας της υπόθεσης επιστροφής των ασφαλιστικών εισφορών στον ασφαλισμένο, αφού άλλωστε για το ίδιο χρονικό διάστημα έχει ασφαλισθεί στον οικείο φορέα ασφάλισής του, το ΤΕΑΧ, και τη σχετική ενημέρωση του ασφαλισμένου, του Συνηγόρου του Πολίτη και της υπηρεσίας μας»*.
- Στις 4 Οκτωβρίου 2007, κατά τη διάρκεια συνάντησης κλιμακίου του ΣτΠ με επικεφαλής τη Βοηθό Συνήγορο κυρία Πατρίνα Παπαρρηγοπούλου με την ηγεσία του ΤΕΑΥΕΚ στα γραφεία του Ταμείου, ετέθη και πάλι το ζήτημα της επιστροφής των εισφορών στον κύριο Κατά τη διάρκεια της συνάντησης η διευθύντρια του Ταμείου, κυρία Ζαφειροπούλου, δέχθηκε ότι είναι ορθές οι απόψεις του ΣτΠ και της ΓΓΚΑ και δεσμεύτηκε ότι θα επιστραφούν οι εισφορές στον κύριο

- Ωστόσο, το ΔΣ του Ταμείου κατά τη συνεδρίασή του στις 24-10-2007 αποφάσισε εκ νέου, στηριζόμενο στην προηγούμενη γνωμοδότηση (αριθμ. πρωτ. 44108/17-11-2006) του νομικού του συμβούλου, να μην επιστραφούν οι αχρεωστήτως καταβληθείσες εισφορές. Σημειώνεται ότι ούτε για την απόφαση αυτή ενημερώθηκε ο ΣΤΠ.

Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΤΕΑΥΕΚ

Από τα αποσπάσματα των πρακτικών των δύο συνεδριάσεων του ΔΣ του ΤΕΑΥΕΚ, στις οποίες αποφασίστηκε η απόρριψη του αιτήματος του κυρίου³, προκύπτει η επιχειρηματολογία του Ταμείου.

Το Ταμείο υποστηρίζει ότι:

- Σύμφωνα με το εδάφιο που προστέθηκε στην παράγραφο 6 του άρθρου 36 του Καταστατικό Λειτουργίας του Ταμείου (ΦΕΚ 2056/ΤΒ/24-11-99), αξιώσεις κατά του Ταμείου για επιστροφή αχρεωστήτως καταβληθεισών ασφαλιστικών εισφορών παραγράφονται μετά πενταετία αρχόμενης από το τέλος του ημερολογιακού έτους εντός του οποίου κατεβλήθησαν. Επίσης, το άρθρο 36 παρ. 6 του Καταστατικού Λειτουργίας του Ταμείου ορίζει ότι *«Εισφοραί αχρεωστήτως εισπραχθείσαι επιστρέφονται επί τη αιτήσεϊ του εργοδότη, ο δε ησφαλισμένος δικαιούται ν' απαιτήση την απ' ευθείας εις αυτόν πληρωμήν του αναλογούντος αυτώ ποσού εκ των αχρεωστήτως εισπραχθεισών εισφορών»*. Με βάση τα δύο παραπάνω άρθρα, όταν υπέβαλε αίτηση ο κύριος, η υποχρέωση να επιστραφούν οι εισφορές είχε παραγραφεί.
- Το Ταμείο δεν αποδέχεται τη θέση του ΣΤΠ σχετικά με την υποχρέωση του ασφαλισμένου να υποβάλει ξεχωριστή αίτηση για την επιστροφή των εισφορών. Σχετικά το ΤΕΑΥΕΚ υποστηρίζει ότι *«... η απόφαση του ΔΣ υπ' αριθμ. 3715/19-5-1997 ήταν απολύτως νόμιμη εφ' όσον η επιχείρηση δεν διευκρίνισε στην αίτησή της, εάν απαιτούσε την επιστροφή πλέον των εργοδοτικών εισφορών τους και των εισφορών του ασφαλισμένου, δηλώνοντας απαραίτητως στην περίπτωση αυτή, ότι ενεργεί επ' ονόματι και για λογαριασμό του ασφαλισμένου, στοιχείο απαραίτητο για τη νομιμοποίησή της προς τούτο»*.

³ Οι συνεδριάσεις έλαβαν χώρα στις 6-12-2006 και 24-10-2007 αντίστοιχα,

- Στην ίδια απόφαση αναφέρεται επίσης ότι «ο κύριος κατά της αριθμ.5901/31-12-04 απαντήσεώς μας είχε τη δυνατότητα να υποβάλει ένσταση προς το Διοικητικό Συμβούλιο του Ταμείου και αν ενδεχομένως η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου ήταν απορριπτική επι της ενστάσεώς του είχε την δυνατότητα να προσφύγει δικαστικώς».

ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Σχετικά με τα παραπάνω, ο Συνήγορος του Πολίτη παρατηρεί τα εξής:

I. Παράλειψη του ΤΕΑΥΕΚ να ενημερώσει τον ενδιαφερόμενο – Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας

Όταν το ΤΕΑΥΕΚ εξέδωσε την υπ' αριθ. πρωτ. 3735/19-5-1997 απόφαση του, η οποία μάλιστα εξεδόθη εντός της κρίσιμης πενταετίας, και αφού το Ταμείο θεώρησε ότι η αίτηση της εταιρείας αφορούσε μόνο τον πρώην εργοδότη του κυρίου, όφειλε να κοινοποιήσει στον ασφαλισμένο την απόφαση αυτή, ούτως ώστε ο τελευταίος να κάνει χρήση του δικαιώματός του να ζητήσει επιστροφή των εισφορών. Ο κύριος ουδέποτε ενημερώθηκε για την υπ' αριθμ. 3735/19-5-1997 απόφαση του ΤΕΑΥΕΚ από το Ταμείο. Η αμέλεια του ΤΕΑΥΕΚ να ενημερώσει τον κύριο για απόφαση που τον αφορούσε άμεσα και η επιβολή της επαχθούς για τον αναφερόμενο συνέπειας να μην είναι δυνατή η επιστροφή από το Ταμείο των εισφορών του με την επίκληση της παραγραφής αντίκειται στην αρχή της καλής πίστης και της χρηστής διοίκησης.

Η υποχρέωση ενημέρωσης της διοίκησης έναντι των ασφαλισμένων της επισημαίνεται από σειρά αποφάσεων των ελληνικών δικαστηρίων. Η νομολογία του ΣΤΕ επικαλείται τις συνταγματικές αρχές της χρηστής διοίκησης, του κράτους δικαίου και της προστατευομένης εμπιστοσύνης του πολίτη στη διοίκηση, προκειμένου να τεκμηριώσει ότι δεν επιτρέπεται απώλεια κοινωνικοασφαλιστικών δικαιωμάτων λόγω άγνοιας δικαίου, λόγω εσφαλμένης ή ελλιπούς ενημέρωσης και ότι κατά συνέπεια τα όργανα των ασφαλιστικών οργανισμών είναι υποχρεωμένα να ενημερώνουν ορθά τους ασφαλισμένους για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους [3025/2002, 1874/2001, 1316/2001 (ολομ.), 2892/1993, 3417/1990, 2133/1990, 1306/1990, 2902/1989]. Επίσης, στην απόφαση 13620/2003 του Μονομελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών επισημαίνεται ότι «.....δεδομένου ότι η κοινωνική νομοθεσία είναι περίπλοκη, ασαφής και δυσκολοερμήνευτη, γεγονός που δυσχεραίνει τους ασφαλισμένους στην άσκηση των δικαιωμάτων τους, που πηγάζουν από τη σχέση της κοινωνικής ασφάλισης, η αρχή της

χρηστής διοίκησης σε συνδυασμό με την συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή του κοινωνικού κράτους υποχρεώνει τα όργανα των ασφαλιστικών οργανισμών, όταν επέρχεται ο ασφαλιστικός κίνδυνος, να ενημερώνουν σωστά τους ασφαλισμένους για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους (ΣΤΕ 1611/82)».

Το γεγονός ότι ο κύριος δεν ενημερώθηκε από το ΤΕΑΥΕΚ για την υποχρέωση του να υποβάλει σχετική αίτηση επιστροφής των εισφορών αλλά και για τον κίνδυνο της παραγραφής, συνιστά κακοδιοίκηση που έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια δικαιωμάτων από την πλευρά του ασφαλισμένου.⁴

Τέλος, επισημαίνονται και οι διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (Ν. 2690/1999) (άρθρα 6 και 19), οι οποίες ορίζουν αφενός ότι «*οι διοικητικές αρχές, πριν από κάθε ενέργεια ή μέτρο σε βάρος των δικαιωμάτων ή συμφερόντων συγκεκριμένου προσώπου, οφείλουν να καλούν τον ενδιαφερόμενο να εκφράσει τις απόψεις του, εγγράφως ή προφορικώς, ως προς τα σχετικά ζητήματα*» και αφετέρου ότι «*Η ατομική διοικητική πράξη κοινοποιείται στο πρόσωπο το οποίο αφορά*» αντίστοιχα.

II. Αναγκαιότητα υποβολής ξεχωριστής αίτησης από τον ασφαλισμένο

Το άρθρο 36 του Καταστατικού του ΤΕΑΥΕΚ αναφέρει ότι «*6. Εισφοραί αχρεωστήτως εισπραχθείσαι επιστρέφονται επί τη αιτήσεϊ του εργοδότη, ο δε ησφαλισμένος δικαιούται ν' απαιτήσει την απ' ευθείας εις αυτόν πληρωμήν του αναλογούντος αυτώ ποσού εκ των αχρεωστήτως εισπραχθεισών εισφορών. Η επιστροφή διενεργείται εντόκως και προς 6% ετησίως*». Το παραπάνω άρθρο προβλέπει τη διαδικασία επιστροφής των αχρεωστήτως εισπραχθεισών εισφορών *επί τη αιτήσεϊ του εργοδότη*. Δεν προκύπτει από αυτό, κατά τη γνώμη του ΣΤΠ, ρητή υποχρέωση του εργαζόμενου για ξεχωριστή αίτηση επιστροφής εισφορών. Το άρθρο κάνει λόγο για δικαίωμα του ασφαλισμένου, το οποίο δύναται να ασκήσει ο εργαζόμενος εάν θέλει *την απ' ευθείας εις αυτόν πληρωμήν του αναλογούντος αυτώ ποσού*.

Τα παραπάνω, σε συνδυασμό με το άρθρο 34 του Καταστατικού του Ταμείου «*3. Οι οικείοι εργοδότη, υποχρεούνται όπως καθ' εκάστην πληρωμήν των αποδοχών εις τους ησφαλισμένους μισθωτούς των, παρακρατώσι την βαρύνουσαν αυτούς εισφοράν και καταθέτωσι ταύτην. ομού μετά της ιδικής των συνεισφοράς, εις την προς τούτο ωρισμένην Τράπεζαν, επί τη υποβολή ονομαστικής μισθοδοτικής καταστάσεως των μισθωτών των, ους αφορούν αι κατατιθέμενοι εισφοραί*» για τις υποχρεώσεις του

⁴ Για την επιβλαβή συμπεριφορά των ασφαλιστικών οργάνων λόγω μη πληροφόρησης ή πλημμελούς πληροφόρησης βλέπε Άγγελος Στεργίου, *Κοινωνική ασφάλιση χωρίς εγγυήσεις*, Θεσσαλονίκη, εκδ. Σάκκουλα, 1992, σσ. 33-43.

εργοδότη και τη θεωρία που αποδέχεται τον ενιαίο χαρακτήρα της ασφαλιστικής εισφοράς⁵, στηρίζουν κατά τη γνώμη του ΣΤΠ τη θέση ότι ο όρος «καταβεβλημένες εισφορές» της αίτησης της εταιρείας μπορεί να ερμηνευθεί ότι περιλαμβάνει τόσο τις εισφορές του εργοδότη όσο και αυτές του εργαζόμενου. Συγκεκριμένα ο καθηγητής Κ. Κρεμαλής αναφέρει «Στην περίπτωση της κοινωνικής ασφαλίσεως εργαζομένων λόγοι κοινωνικής δικαιοσύνης και κοινωνικής ασφάλειας οδήγησαν στην επιβάρυνση των μισθωτών μόνο με ένα τμήμα της εισφοράς. Ανατέθηκε μάλιστα στον εργοδότη η δημόσια υποχρέωση καταβολής και του τμήματος αυτού (άρθρο 26 παρ. 1 του ΑΝ 1846/51) για μεγαλύτερη φερεγγυότητα και απλούστευση της διαδικασίας κατά την είσπραξή του. ... Στη διάταξη του άρθρου 14 παρ.6 Καν. Ασφ. ΙΚΑ προβάλλεται σαφώς αυτός ο ενιαίος χαρακτήρας της ασφαλιστικής εισφοράς».⁶ Σημειώνεται ότι και το ΤΕΑΧ στην απόφασή του με αριθμό 3164/23-6-1994, με την οποία αναζητούνται οι εισφορές για τον κύριο, καλεί την εταιρία ΑΕΒΕ να καταβάλει στο Ταμείο ασφαλιστικές εισφορές εργοδότη και ασφαλισμένου.

Η υπ' αριθ. πρωτ. 3735/19-5-97 απόφαση του ΤΕΑΥΕΚ εκδόθηκε μετά από αίτηση της εταιρίαςΑΕΒΕ. Η εν λόγω αίτηση ζητεί την επιστροφή των καταβεβλημένων εισφορών, χωρίς να διευκρινίζει ρητώς ότι ζητεί την επιστροφή αποκλειστικά και μόνο των εργοδοτικών εισφορών. Υπό την έννοια αυτή, το Ταμείο όφειλε: είτε να ζητήσει διευκρίνιση από την εταιρεία και τον ασφαλισμένο εάν η αίτηση αφορά το σύνολο ή μέρος των εισφορών, είτε να εκλάβει ότι η αίτηση υποβλήθηκε εντός της κρίσιμης πενταετίας και αφορούσε το σύνολο των καταβεβλημένων εισφορών. Ο ΣΤΠ κρίνει ότι το ΤΕΑΥΕΚ οφείλει να δεχτεί στο πλαίσιο της αρχής της χρηστής διοίκησης, τη θέση για τον ενιαίο χαρακτήρα των εισφορών και λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι δεν ενημέρωσε, όπως όφειλε, τον κύριο ότι η υπ' αριθ. πρωτ. αριθμ. πρωτ. 378/12.3.97 αίτηση της εταιρείας για να της επιστραφούν οι καταβεβλημένες εισφορές καλύπτει και τις εισφορές του εργαζόμενου.

⁵ Για το ζήτημα του ενιαίου χαρακτήρα της ασφαλιστικής εισφοράς βλ. Κ. Κρεμαλή, *Η Κοινωνική Ασφάλιση των Εργαζομένων*, Αθήνα, 1982, σσ. 227-230.

⁶ Κ. Κρεμαλής, *όπ.π.*, σ. 227.

III. Παραγραφή

Σύμφωνα με διάταξη της παρ.6 του άρθρου 36 του Καταστατικού του Ταμείου «*Εισφοραί αχρεωστήτως εισπραχθείσας επιστρέφονται επί τη αιτήσσει του εργοδότη, ο δε ησφαλισμένος δικαιούται ν' απαιτήσει την απ' ευθείας εις αυτόν πληρωμήν του αναλογούντος αυτώ ποσού εκ των αχρεωστήτως εισπραχθεισών εισφορών. Η επιστροφή διενεργείται εντόκως και προς 6% ετησίως. Αξιώσεις κατά του Ταμείου για την επιστροφή αχρεωστήτως καταβληθεισών εισφορών παραγράφονται μετά πενταετία αρχομένη από το τέλος του ημερολογιακού έτους εντός του οποίου κατεβλήθησαν*». Την παραπάνω διάταξη επικαλείται το ΤΕΑΥΕΚ, προκειμένου να απορρίψει το αίτημα του κυρίου για την επιστροφή των εισφορών, και να προσδιορίσει τον χρόνο έναρξης της παραγραφής.

Σχετικά με τα παραπάνω παρατηρούνται τα εξής:

- Ως προς την αναστολή της παραγραφής, το άρθρο 255 Αστικού Κώδικα (ΑΚ) προβλέπει ότι «*Η παραγραφή αναστέλλεται για όσο χρόνο ο δικαιούχος εμποδίστηκε από δικαιοστάσιο ή από άλλο λόγο ανώτερης βίας να ασκήσει την αξίωσή του μέσα στο τελευταίο εξάμηνο του χρόνου, της παραγραφής [...]*». Στο θέμα της παραγραφής, η νομολογία τόσο των πολιτικών όσο και των διοικητικών δικαστηρίων δέχεται ότι ενώ η εκ μέρους του δικαιούχου άγνοια της αξίωσης δεν ασκεί επιρροή στην έναρξη της παραγραφής (ούτε αντιστοίχως η άγνοια της συνδρομής των προϋποθέσεων του δικαιώματος την έναρξη της αποσβεστικής προθεσμίας), η άγνοια αυτή μπορεί να θεωρηθεί πραγματικό εμπόδιο, το οποίο με την συνδρομή των σχετικών προϋποθέσεων, να αποτελεί λόγο αναστολής της (Α.Π. 603/2006). Η αμέλεια του ΤΕΑΥΕΚ να ενημερώσει τον ασφαλισμένο, με αποτέλεσμα ο ίδιος να απολέσει ασφαλιστικά του δικαιώματα, σε συνδυασμό με τη σχετική νομολογία για την υποχρέωση της διοίκησης να ενημερώνει έγκαιρα και έγκυρα τους πολίτες, μπορούν να στηρίξουν την περίπτωση της αναστολής του χρόνου παραγραφής λόγω ανωτέρας βίας.
- Στις περιπτώσεις στις οποίες δεν αναφέρεται ρητά ο χρόνος έναρξης, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα. Το άρθρο 279 ΑΚ για τις προθεσμίες ορίζει ότι «*Στις περιπτώσεις που ο νόμος ή τα μέρη τάσσουν προθεσμία μέσα στην οποία πρέπει να ασκηθεί το δικαίωμα (αποσβεστική προθεσμία) εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για την παραγραφή*». Αντίστοιχα, σύμφωνα με το άρθρο 251ΑΚ, «*η παραγραφή αρχίζει από τότε που*

γεννάται η αξίωση και είναι δυνατή η δικαστική επιδίωξη». Το ζήτημα που γεννάται είναι το πώς εφαρμόζεται η διάταξη του Ταμείου που ορίζει την πενταετία «αρχόμενη από το τέλος του ημερολογιακού έτους εντός του οποίου κατεβλήθησαν» (παρ. 6, άρθρου 36 του Καταστατικού Λειτουργίας του Ταμείου ΦΕΚ 2056/ΤΒ/24-11-99) σε συνδυασμό με το άρθρο 251 του Αστικού Κώδικα που θέτει τις ουσιαστικές προϋποθέσεις της γένεσης της αξίωσης και της δυνατότητας δικαστικής επιδίωξης.

Στην περίπτωση που εξετάζουμε, η γένεση της αξίωσης λαμβάνει χώρα τότε που ορίζει το καταστατικό του Ταμείου, η δε δυνατότητα δικαστικής διεκδίκησης είτε όταν το ΤΕΑΧ, μετά από έλεγχο, εξέδωσε την απόφαση με αριθμό 3164/23-6-1994 με την οποία βεβαιώθηκε η οφειλή της είτε όταν το ΔΣ του ΤΕΑΥΕΚ αποφάσισε (Απ 12795/26-5-97) την επιστροφή των εισφορών στην εταιρία και, ύστερα από αίτηση, στον ασφαλισμένο. Πώς όμως πληρούται επί της ουσίας η προϋπόθεση της δυνατότητας της δικαστικής διεκδίκησης, όταν ο πολίτης δεν ε γνώριζε ότι υφίστατο θέμα λάθους υπαγωγής, με συνέπεια οι εισφορές του να είναι αχρεώστητα καταβεβλημένες και άρα να είναι δυνατή η επιστροφή τους;

IV. Μη εξάντληση από τον κύριο των μέσων δικαστικής προστασίας

Η θέση αυτή, δηλαδή η μη εξάντληση από τον διοικούμενο όλων των διοικητικών μέσων θεραπείας καθώς και η μη προσφυγή του στα δικαστήρια δεν ακυρώνει την ουσία της παρέμβασης του ΣΤΠ. Άλλωστε, όπως αναφέρεται και στην Εισηγητική Έκθεση του ιδρυτικού νόμου της Αρχής (ν. 2477/1997) «*Η προστασία του πολίτη από την κακοδιοίκηση δεν μπορεί να εξαρτάται μόνο από τη δικαστική συνδρομή, η οποία παρότι είναι εξαιρετικά σημαντική, πολλές φορές είναι χρονοβόρα και δαπανηρή για τον πολίτη, ούτε από την εξίσου χρονοβόρα διοικητική διαδικασία των ιεραρχικών προσφυγών ...*».

Στις περιπτώσεις που διαφορές πολιτών με τη διοίκηση επιλύονται εξωδικαστικά, με τη διαμεσολάβηση της Αρχής, το όφελος είναι διπτό. Αποφεύγεται η ταλαιπωρία και το κόστος της προσφυγής σε αλληπάλλληλα ένδικα μέσα προστασίας. Δεύτερον, και εξίσου σημαντικό, η διοίκηση ενσωματώνει σταδιακά στη λειτουργία της αρχές και μεθόδους ερμηνείας που της επιτρέπουν να προσεγγίζει ολοκληρωμένα, δίκαια και εξατομικευμένα την κοινωνική πραγματικότητα, την οποία υπηρετεί.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Με βάση τα ανωτέρω και στο πλαίσιο της αρχής της χρηστής διοίκησης και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικουμένου, ο Συνήγορος του Πολίτη καλεί το ΤΕΑΥΕΚ να επανεξετάσει, επί της ουσίας, τη θέση του και το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικών Ασφαλίσεων να παρέμβει προς αυτή την κατεύθυνση στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του. Ο Συνήγορος του Πολίτη συνεχίζει να υποστηρίζει, για όλους του λόγους που εκτίθενται σε αυτό το πόρισμα, τη θέση ότι το ΤΕΑΥΕΚ οφείλει να επιστρέψει τις εισφορές στον κύριο

Με τιμή

Δρ. Πατρίνα Παπαρρηγοπούλου

Γνωστοποίηση:

Κυρία Φάνη Πάλλη - Πετραλιά,
Υπουργό Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας
Πειραιώς 40
Αθήνα 101 82

Κύριο Δημοσθένη Μαμμωνά
Γενικό Γραμματέα Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Σταδίου 29
101 10 Αθήνα

Διεύθυνση Πρόσθετης Ασφάλισης
Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Σταδίου 29
101 10 Αθήνα

Κοινοποίηση:

Κυρία Μαρία Ζαφειροπούλου
Διευθύντρια ΤΕΑΥΕΚ
Ευαγγελιστρίας 5
176 71 Καλλιθέα

Κύριο